מהדורה למורה – ליבי במזרח – דף תרגול (חנ״מ)

דף התרגול עוסק בניגודים, בהקבלה, בחרוז ובמבנה של "ליבי במזרח" (שאלות ← הכרעה), ומסתיים בפסקה בנוסח בגרות. השיר קצר ונמצא ברשות הרבים, ולכן כדאי שיהיה מודפס לפני התלמידים והתלמידות בזמן העבודה.

מסלול חנ״מ: גרסת חנ״מ: פחות פריטים, עד 3 אפשרויות בכל שאלה, מחסן מילים להשלמות, גופן גדול ושורות רחבות. להקריא בקול, בלי הגבלת זמן, לאפשר מענה בעל־פה. אחרי שתי טעויות לתת רמז מכוון (לא את התשובה).

מפתח תשובות

#	שאלה	תשובה / כיוון
1	איפה נמצא ליבו של הדובר?	ב – במזרח – בארץ ישראל
2	איפה גר הדובר?	ג – בספרד, ב"סוף מערב"
3	בשורות 5–6 הדובר כותב שיהיה לו קשה מאוד לעזוב את הטוב של ספרד.	לא נכון – להפך: "יקל בעיניו" לעזוב את כל טוב ספרד, ו"יקר בעיניו" לראות את עפר המקדש החרב.
4	התאימו בין האמצעי לבין הדוגמה מהשיר.	1–א, 2–ד, 3–ג, 4–ב
5	מיינו כל מילה או צירוף לצד שאליו הוא שייך בשיר.	מזרח / ציון: הלב، חבל אדום، עפרות דביר، מקום הגעגוע | מערב / ספרד: הגוף (אנכי)، כבל ערב، כל טוב ספרד، שפע ונוחות

#	שאלה	תשובה / כיוון
6	הסבירו את ההקבלה בשורה "ציון בחבל אדום ואני בכבל ערב" ואת תרומתה למשמעות השיר.	שני חלקי השורה בנויים באותו מבנה (ציון/אני, חבל/כבל, אדום/ערב): גם ציון וגם הדובר שבויים בשלטון זר, ולכן גורלם קשור – גאולת האחד קשורה בגאולת השני.
7	כתבו פסקה בנוסח בגרות: כיצד בא לידי ביטוי בשיר הקרע בין הדובר לבין המקום שבו הוא חי? התייחסו לשני אמצעים אמנותיים (טענה, ציטוט קצר, הסבר, סיכום).	טענה: השיר מעצב נפש קרועה בין גוף בספרד ללב בציון. אמצעים: ניגוד לב/גוף, מזרח/מערב; שאלה רטורית "איך אטעמה"; הקבלה חבל/כבל; אנטיתזה יקל/יקר; חרוז מבריח. הסבר: כל אמצעי מגביר את הקרע; המעבר משאלות להכרעה. סיכום. מחוון: טענה, ביסוס, הסבר, מושגים, מבנה.

כרטיס יציאה – כיוון

קל לו לעזוב את כל טוב ספרד, ויקר לו לראות את עפר המקדש החרב. ניגוד: לב/גוף, מזרח/מערב, קל/יקר.

לוודא

- פירוש אדום = העולם הנוצרי, ערב = העולם המוסלמי – פירוש מקובל, כמו בעמוד היצירה; לוודא את הניסוח לכיתה.
- בדף השורות מצוטטות בלי ניקוד; לוודא מול נוסח המקראה.

הדף מתאים לעמוד "ליבי במזרח – דף תרגול" באתר. יצרה: רוית ראש בן ישי

ליבי במזרח – דף תרגול – דף התלמיד/ה

מסלול: חנ״מ

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

אפשר לבקש מהמורה להקריא כל שאלה. אין הגבלת זמן. מותר לענות בעל־פה או לסמן.

חלק א׳ – הבנה ומידע

סמנו תשובה אחת נכונה.

1. איפה נמצא ליבו של הדובר?

(א) בספרד, במערב (ב) במזרח – בארץ ישראל (ג) בים, בדרך לציון

2. איפה גר הדובר?

(א) בירושלים (ב) במצרים (ג) בספרד, ב"סוף מערב"

3. בשורות 5–6 הדובר כותב שיהיה לו קשה מאוד לעזוב את הטוב של ספרד. ◯ **נכון** ◯ **לא נכון**

חלק ב׳ – התאמה, סדר ומיון

חברו בקו, מספרו, מיינו.

4. התאימו בין האמצעי לבין הדוגמה מהשיר.

#		האות שלי		התאמה
1	ניגוד	____	א	לבי במזרח ואנכי בסוף מערב
2	הקבלה	____	ב	איך אטעמה את אשר אוכל

#		האות שלי		התאמה
3	אנטיתזה	____	ג	יקל בעיני מול יקר בעיני
4	שאלה רטורית	____	ד	ציון בחבל אדום ואני בכבל ערב

5. מיינו כל מילה או צירוף לצד שאליו הוא שייך בשיר.

מחסן מילים: עפרות דביר | חבל אדום | כבל ערב | הלב | הגוף (אנכי) | מקום הגעגוע

מזרח / ציון	מערב / ספרד

חלק ג׳ – כתיבה ופרשנות

כתבו משפטים מלאים. השתמשו בדוגמה מהסיפור.

6. הסבירו את ההקבלה בשורה "ציון בחבל אדום ואני בכבל ערב" ואת תרומתה למשמעות השיר.

7. כתבו פסקה בנוסח בגרות: כיצד בא לידי ביטוי בשיר הקרע בין הדובר לבין המקום שבו הוא חי? התייחסו לשני אמצעים אמנותיים (טענה, ציטוט קצר, הסבר, סיכום).

כרטיס יציאה

1. מה הדובר מחליט בסוף השיר?

2. כתבו ניגוד אחד מהשיר.